

GORICA

(Večerno izdanje.)

Izhaja vsak torek in petek v tednu ob 11. uri popoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo.

Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Šolskih ulicah in Jellersitz v Nunskih ulicah po 8 vin.

Uredništvo in upravištvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Vetturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravištvo »Gorice«. Oglasi se računijo po petivrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 16 vin., 2-krat po 14 vin., 3-krat po 12 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska »Narodna tiskarna« (odgov. J. Marušič).

Ceste na Kanalskem.

(Konec.)

Kanalci mi utegnejo ugovarjati, da bode cesta, katero nameravajo graditi ali preložiti od Gorenje vasi do Kostanjevice in potem dalje izvršiti čez Zapotok ali koderkoli do Idrije, vendarle koristila obmejnim krajem, ker jih zveže z državno cesto v Soški dolini in s Kanalskim trgovom.

Za se imajo prav, a za obmejno prebivalstvo — ne, v nobenem oziru ne. Kakor sem že zgoraj povedal, so prebivalci Marija-Celjskega in Zapotoškega vikarjata že leta 1864. vložili prošnjo pri deželnem odboru za pomoč, da si morejo zgraditi cesto mimo Kobalarja do Vrhovlja, in od tistih dob so jo ne vem kolikokrat ponovili, čedalje krepkeje naglašaje potrebo take cestne zveze. S tem so pač sami jasno razodeli, da prometni interesi jih vlečejo čez Brda proti Gorici. Kakor vemo, je pa tudi gosp. poročevalec deželnega odbora osebno prehodil celo pokrajino in je potem na podlagi lastnih poizvedeb skozi 4 leta prav iskreno zagovarjal njih težnje. Tu ni treba torej nobenih dokazov več.

Oglejmo si zdaj spodnji del doline ob Idriji! Tu imamo na v obče rodovitnih tleh nekoliko vasic in sel, ki niso Bog ve kako obljudene; pa vendar stanujejo tam zvesti avstrijski podaniki, naši rojaki, kateri pošteno plačujejo svoj krvni in denarni davek ter imajo pravico do državnega varstva. Njim se godi tako, kakor onemu, ki je tožil: »Bog visoko, a čar daleko! In ni je pomoči, ne rešitve iz tega nesrečnega stanja, nego po dobri, varni poti, po kateri bodo mogli spravljati svoje pridelke na trg in dovažati, česar potrebujejo za življenje.

A pot do Kanala bi vedno peljala čez hrib, naj jo grade, koder jo hočejo, — pot ob Idriji pa bi držala vedno po ravnem do Kormina. Prebivalstvo te doline prideluje posebno les, drva, seno, sadje; s tem si lahko pridobi kak krajcar, drugi pridelki mu služijo v hrano. Mari naj vozi prvo navedene pridelke čez hrib v Kanal na trg, ali skozi Kanal v Gorico? Ubi pamet! Edini naravni izhod te doline v državnih mejah je proti izlivu Idrije, čez mejo pa v nameru proti

L I S T E K.

Natančnost ali sitnoba?

Ruski: A. Čehov.

* * *

Nekega prekrasnega večera je sedel ne manj prekrasni eksekutor Ivan Dmitrič Črvjakov v drugi vrsti sedežev in gledal s kukalcem na oder. Gledal je ter se čutil na vrhuncu sreče. Ali mahoma... (V povestih se pogosto bere ta »mahoma«. In pisatelji imajo prav: življenje je tako polno takih nepričakovanih slučajev!) Ali mahoma se je potamnilo njegovo lice, oči so se obrnile, dih je zastal... Vzame kukalce iz očí, nagne se in — apči!!! Kihnil je, kakor vidite. No saj kihati ni prepovedano nikomur in nikjer. Saj kihajo kmetje, in redarji in včasih celo — tajni svētiki. Vsi kihajo.

Črvjakov nikakor ni bil osupel. Obriše se z ruto in kot omikani človek se ozre okrog: ali ni vznemiril kogar-koli se svojim kihanjem?

Ali zdaj pa se je prestrašil. Zagledal je starčka, ki je sedel pred njim v prvi vrsti sedežev, mrmral nekaj in skrbno brisal z ruto svojo plešo in vrat. V tem starčku spozna naš Črvjakov državnega generala Brizžalova, ki je bil nadzornik občinskih cest.

»Oh, osikal sem ga!« pomisli Črvjakov. Ni moj načelnik ptuj je; ali vendar to ni prijetno. Treba se bo opravičiti.

Čedadu — edina dva trga, katerih se naši državni stražarji lahko priležno poslužujejo, sta Čedad in Kormin; in Soška železnica, če pride kdaj, bo o tem malo, ali pa ne bo nič spremenila. Sam pogled na zemljevid vas prepriča takoj, da je tako in da ne more biti drugače. — Ugovor, da je premalo prebivalstva za tako ogromen strošek, kakor bi ga prizadela nova cesta ob Idriji — je prazen. Malo jih je, pa so ljudi in ugled države zahteva, da skrajni stražarji na meji niso zavrženi trpini v državi. Italija nam je dala v tem oziru zgovernen izgled. Sicer pa ni dvomiti, da se spremeni lice celaj tej pokrajini, kadar se jej po varnih priležnih cestah promet odpre v ostali svet, od katerega je zdaj popolnoma odločena. Tudi o tem imamo jasen dokaz na italijanskem pobožju Idrije, kako se po dobrih cestah oživi, obljudi in celo v kulturnem oziru prubodi najbolj zanemarjena, pusta pokrajina.

Poleg tega poudarjam še enkrat, da ni nikakor pričakovati državnega prispevka za cesto od Kostanjevice nizdoli proti Idriji, ker se vojna uprava upira taki zvezi. Po tem takem je prošnja Kanalskega županstva v tem pogledu nezmisljena — ali pa nepremišljena, kakor hočete. Vsekako se lažej sprijaznim z mislijo, da županstvo ni prav premislilo stvari, niti precenilo mogočih nasledkov svojega ravnanja, nego bi se udal sodbi, da je s premislekom, torej vedoma tako ravnalo, razpostavši veliki nevarnosti najvažnije interese svojih obmejnih soobčanov in sosedov, ne da bi se moglo nadejati iz tega kakor koristi za svojo ali za druge občine Kanalskega okraja Pomisliti je, da gre za obilnih 170.000 gld., kateri, ali se zagotove našim siromakom na državni meji, ali pa se morda — izgubé sedanjemu rodu, če ne celó za vselej.

* * *

Tako; zdaj sem jasno in odkritosrečno razložil vse, kar sem imel razložiti o tej za obmejno pokrajino našega okraja prevažni zadevi. Če se mi je posrečilo vzbuditi v zakonitih zastopih prizadetih občin pravo spoznanje in če je kaj pravega razuma, vesti in srca v njih, tedaj smem pričakovati, da bodo vedeli, kaj jim je ukreniti in da to

Črvjakov zakašlja, pa se nasloni naprej in zašepeta generalu na uho:

»Oprostite, vaše — stvo*« oškropil sem vas. Ali jaz nepričakovano...»

»Nu, nu, nič za to.«

»Za Boga, oprostite. — Jaz... nisem hotel.«

Ah, sedite, prosim! Pustite, da bom poslušal!«

Črvjakov osupne; glupo se nasmeje in začne gledati na pozorišče (oder). Gleda, gleda; ali zdaj ni čutil več blaženstva. Nekí nemir ga je jel mučiti. Med igro — ob presledku — stopi k Brizžalovu opogumi se in zamrmra:

»Osikal sem vas, vaše — stvo. Oprostite... Jaz veste... ne da bi —«

»Ah, neumnost... Že sem bil zabil, a vi vedno ob isti zob z jezikom!« reče general in nestrpno zgane sé spodnjo ustnico.

»Pozabil, ali zlobnost se mu vidi na očeh« misli si Črvjakov ter se ozre sumljivo na generala. Tudi govoriti ne mara. Treba mu je pojasniti, da nisem hotel... da je to zakon narode, sicer bo mislil da sem hotel pljunuti... Zdaj ne misli, pa pozneje bo mislil!

Ko pride Črvjakov domov, pove ženi o svojej nezgodi. Kakor je videl se je vedla žena preveč lahkomišlno pri tej reči. Samo prestrašila se je; ko je pa izvedela, da je Brizžalov »ptuj«, tedaj se je pomirila.

*) »— stvo« namesto dotičnega naslova.

tudi izvrše brez daljega obotavljanja. Po zgoraj navedenih besedah deželnega odbora bi bilo neodpustljivo, ako bi okraj in občine ne sprejeli ogromnega, od države ponujenega doneska za nameravani obmejni cesti; ta neodpustljivi greh pa zakrivijo prav gotovo, ako ne prevzamejo na se poroštva za založbo nepokrite potreščine. Saj se jim ni bati Bog ve kolike preoblozbe svojih obdačencev, ker računajo lahko od ene strani na primerno pomoč iz deželnega zaloga, od druge pa prav gotovo na to, da država nikdar ne dopusti, da obdačenci obnemorejo pod pretežkim bremenom javnih davkov.

V skrajni sili je vedno še najti pomoči, posebno kadar gre za take ceste, katere hoče državna uprava imeti za vojne namene.

E. Klavžar.

Klerikalizem na Goriškem.

Dr. Tuma in Gabršček sta tudi na Goriškem srečno osnovala načelno liberalno stranko. Dne 8. t. m. so osnovali »narodno-napredno stranko na Goriškem«. Dr. Tuma je sicer povdarjal da oni nimajo nič jedinega s tujim liberalizmom, da ga ne potrebujejo v svoji sredi, da to, kar oni hočejo, je svoboden razvoj našega ljudstva. Mi pa vemo, da je liberalizem eden in isti, naj je v nemški, laški ali slovenski koži. »Fortschritt«, »progresso«, ali »napredek« je eno in isto. In teh imen se poslužujejo povsodi liberalci. Pod krinko svobodnega napredka je pričela Tuma-Gabrščekova svojat bratomoren boj za svoje osebne koristi. Povdarjanje in poveličevanje lastnih zaslug in žrtv za občni blagor, v nič devanje vsega, kar so drugi storili, in pa prazne publicie, to je orožje, ki je rabijo, da si pridobé in ohranijo gospodarstvo v deželi.

Med publicami, s katerimi se nadeja kričava svojat zbegati naše javno mnenje in zakriti svoje prozorne namene, je izraz klerikalizem in vse istokorenske besede. Nehoté se moramo čuditi drznosti omenjene svojati, da se upa nastopiti s tako zastarelim in tudi v našem časnikařtvu obrab-

»Ali vendar pojdi, opraviči se«, reče žena. »Misli bi, da se ne znaš vesti v druřtvu.«

»To, to je. Opravičeval sem se, ali on je tako nekam čudav... Niti ene pametne besede ni izrekel. Pa saj ni bilo časa za razgovor.«

Drugega dne obleče Črvjakov novo uradno obleko se dá podstriči in gre k Brizžalovu, da bi pojasnil ono... Ko pride v sprejemnico generalovo, zagleda tam mnogo prositeljev, in med prosilci tudi samega generala, ki je bil že začel vzprejemati prošnje. Ko je bil izprašal nekaj prosilcev obrne general oči še na Črvjakova.

»Včeraj v »Arkadiji« — če se spominjate, vaše — stvo«, začne razlagati eksekutor — »kihnil sem bil in... nenadoma sem vas bil oškropil. Opro...«

»Kake bedarije... Bog ve, kaj! Kaj pa vi želite?« se obrne general k naslednjemu prosilec.

»Noče govoriti!« misli Črvjakov ter zbledi. »To je: srdi se... Ne, tega se ne sme pustiti tako... Jaz mu pojasnim...«

Ko je bil general končal razgovor, s poslednjim prosilcem, in se napravil v notranje sobe, stopi Črvjakov za njim in zamrmra:

»Vaše — stvo! Če se drznem vznemirjati vaše — stvo, je to le iz čustva — morem reči kesanja! Ne nalašč, sami izvolite vedeti!«

General se namrdne in mahne z roko.

ljenim orožjem, ki more vplivati le še na nerazsodne in politiško nezrele ljudi.

Slovenski protiklerikalci so bili že večkrat pozvani in so imeli prilike več ko dovolj, da se izrazijo, kaj jim sploh pomeni beseda klerikalizem. A doslej so se še vselej skrili v neprodarno meglo nejasnosti in o pomenu besede same modro molčali, kadar jim je bilo treba jasno in nedvoumno odgovarjati, dobro vedoč, da morejo le v kalni vodi uspešno ribariti.

Naše ljudstvo je v svojem jedru in po ogromni večini verno, zato se slovenski protiklerikalci niso še upali naravnost in očitno izpovedati svojih protiverskih teženj, ker vedo, da bi jim ljudstvo obrnilo hrbet. Zato je tudi novopečena goriška liberalna stranka vrgla vero in cerkev iz svojega programa, češ, da se v taka vprašanja kratko ni malo ne vtika. Namigavali so sicer, da se boré le proti politiški avtoriteti skofov in duhovstva in proti njih neomejeni gospodstvaželjnosti, toda vse dosedanje ravnanje protiklerikalcev je očitvidno pokazalo, da velja njihovo rovanje vsemu, kar diši po dejanskem krščanstvu. Po delovanju protiklerikalcev smemo sklepati, da jim v istini pomenja klerikalizem prav za prav dejansko krščanstvo.

Naše naziranje o razmerju med vero in javno nrvnostjo je ravno nasprotno. Krščanska vera nam je absolutno resnična, nje zapovedi brezizjemno obvezne, ne samo za zasebno življenje, ampak tudi za javno delovanje. Kdor se posveti javnemu delovanju, od tega smemo in moramo zahtevati, da se drži krščanskih načel in da ne izkorisča in ne zlorablja svojega mesta v do-sego sebičnih namenov.

V verskem in nrvnem oziru priznavamo in zagovarjamo crkveno avtoriteto, v politiki, v javnem delovanju sploh, pa zahtevamo, da zavladajo krščanska nrvna načela kot zvezde vodnice. Zakaj prepričani smo, da je izboljšanje naših žalostnih družabnih razmer, da je zdrava preosnova človeške družbe, da je ohranitev in boljša bodočnost našega borpnega naroda le tedaj mogoča, kadar prešinejo krščanska načela, pred vsem vrhovna zapoved o nesebični

»No, vi se lahko smejete gospod!« reče ter se skriva za durimi.

»Kak smeh je tú? misli Črvjakov. — Tu ni prav nobenega smeha! General, pa ne more razumeti! Če je tako pa se ne bom več opravičeval pred tem bahačem! Vrag ga! Napišem mu pismo, a k njemu ne bom več hodil! Ne za Boga — ne bom!«

Tako je mislil Črvjakov na poti proti domu. Ali pisma pa ni napisal generalu. Misli je, misli; ali nikakor ni mogel zložiti tega pisma. Drugega dne sklene da pojde osebno pojasnit...

»Včeraj sem bil prišel vznemirjat vaše — stvo, pomrma, ko je bil obrnil general svoj vprašaven pogled nanj — ne za to, da bi se smejal, kakor ste bili izvolili opaziti. Opravičeval sem se za to, ker sem bil kihnil in sem vas bil oškropil — ali smejati se nisem mislil. Ali se mari smem smejati? Če se bodemo mi smejali, tedaj ne bo nikakega spořtovanja... do oseb...»

Poberite se! vzroji general. Kar zamodrel je bil in tresel se je.

»Kaj?« vpraša šepetaje Črvjakov ves trd od groze.

»Ven!« zarohni general ter topotne z ного.

Nekaj je počilo v Črvjakovem truplu. Ničesar ni videl, ničesar čul, kar omahoval je k durim, stopil na ulico in počasi odšel. Mehansko je prišel domov, niti suknje ni slekel, legel je na divan in umrl.

Prehudo je bilo za oba!

ljubezni do bližnjika, vse naše javno in zasebno življenje.

To so naša vodilna načela, o posameznem pa se držimo programa, ki nam ga je začrtal vseslovenski shod.

Ne vemo sicer še, kakšne pojme o klerikalizmu imajo naši goriški antikerikalci. Ni neopravičen naš sum, da hočejo to v glavnih obrisih označeno smer našega teženja zaznamovati z besedo klerikalizem. Svobodno jim! Toda ako so prijatelji luči, ako so njih nameni čisti, ako je njih boj potreben kot boj za pravico, ako so njih sredstva poštna povedó naj, kaj tiči za tem bojnim strašilom, s katerim posebno v gorah plašijo ljudstvo, ako jim klerikalizem res ne pomenja dejanskega krščanstva v javnem življenju! Dokler ne dobimo na naš poziv jasnega odgovora, smatrali bomo naše goriške antikerikalce kot ljudi, ki se hočejo s slepljenjem in z beganjem javnega mnenja okoriščati, in ki sploh soglašajo s slovenskimi protikerikalci.

Govor dr. Lav. Gregoreca v drž. zboru 2. marca 1900.

(Dalje.)

Tretja podoba. Leta 1859 so bili v vojnem ministerstvu na Dunaju v velikih skrbeh, da pridrvi Garibaldi s svojimi prostovoljci v italijansko Dalmacijo, kakor so jo takrat nazivali, da vzbudi ljudstvo in se obrne potem proti Ogrski, da tudi Ogrje pridobi za vstajo. Kaj so storili? Ohrabirali so se ter poslali v Dalmacijo prvega jugoslovensko mislečega namestnika v osebi generala Rodiča. In kaj se je zgodilo? Dal je hrvatski večini v deželi njene pravice in v nekaterih letih je izginil italijanizem, in sedaj ne bo nikdar več nobenega Garibaldija, ki bi hotel vzbuditi „italijansko“ Dalmacijo.

Mnogo se piše in govori o važnih zadevah, ki čakajo našo državo na Balkanu in trudimo se, da bi si pridobili naklonjenost odnotnih slovenskih narodov. Brezdvomno pa je kratkovidno, pri balkanskih narodih iskati prijateljstva, doma pa lastne Jugoslovane zatirati. V sled teh razmer smo prisiljeni, da zahtevamo obrambo proti našemu uradništvu med cesarjevimi svetovalci, kakor jih imajo Poljaki in Čehi v svojih ministrih. Za nas govorijo isti razlogi.

Nova vlada imenuje kot svojo najsvetejšo nalogo, da razvozlja narodno vprašanje. Našla je, kakor si domišljuje, za to že tudi pravo sredstvo: posvetovanje zaupnih mož, izbranih iz nasprotnih si strank. Ali se ji bo sprava posrečila, ne vem. Pa to se zdi nam Jugoslovanom čudno, da hoče samo v dveh deželah spraviti narodnosti, in sicer v deželah, v kateri imajo Nemci manjšino, a o deželah, v katerih so Slovani v manjšini, pa molči. (Tako je!) Celó Šlezijo so izključili. To se nam zdi tem bolj čudno, ker je znano dejstvo, da se slovenske manjšine v Šleziji, posebno pa na Koroškem in Štajerskem gospodarstveno, prosvetno in narodno vse drugače zatirajo, kakor pa nemške manjšine na Češkem in Moravskem.

Na moravskem ima celo manjšina nemških prebivalcev večino poslancev v deželni zboru, odločuje torej o deželnih finančah, o deželni upravi in vodi vse šolstvo. Tudi na Češkem so imeli Nemci dolgo vrsto let večino v deželni zboru in takrat gotovo niso zamudili, da poskrbijo tudi za se. Pozneje so prišli Čehi do večine in so praško vseučilišče popolnoma prepustili Nemcem. Privolili so, da se razdeli deželni gospodarski svet, deželni šolski svet, in lahko rečemo, da ima nemška manjšina na Češkem glede šolskih reči v resnici lastno narodno samoupravo. Sedaj pa še češki Nemci zahtevajo celo razdeljenje okrajev po narodnosti, pravomočne določbe o šolah za narodne manjšine in narodne poslanske skupine s pravico ugovaranja.

Gospoda moja! Tako ugodne so razmere nemških manjšin na Češkem in Moravskem, a razmere slovanskih manjšin, posebno slovenskih manjšin na Koroškem in Štajerskem, so neizmerno žalostne in neugodne. Na Koroškem in Štajerskem živi čez 1/2 milijona avstrijskih državljanov slovenske narodnosti. Državna bremena nosijo kakor njih nemški sodržavljani, a vendar se jim odrekajo vsa prosvetna sredstva, ki so potrebna in primerna, da si Slovenci ohranijo z Nemci enako plačilno moč.

Slov. manjšina na Kranjskem v vseh potrebnih in pravičnih rečeh ugodi 4 nemškemu odstotkom, a nemška večina na Koro-

škem in Štajerskem nam odreka vsako zahtevo, celo potrebno število ljudskih šol v materiščini. (Posl. baron Hakelberg: Ljudje se vendar hočejo nemški učiti!) Kaj se! Čez 30 let so se borili za eno edino slovensko šolo, s tem so vendar dovolj pokazali, kaj hočejo.

Zdaj že leta in leta ležita pri ministerstvu rekurza dveh šolskih občin, a ne rešita se, ker je s tem Slovincem zaprta pot do upravnega sodišča. Nemški šulferanj sme brez ovira ustanoviti celo šumo ljudskih šol na Štajerskem, Koroškem in Kranjskem in pravica javnosti se tem šolam ponuja, slovenski zasebni šoli v Velikovcu pa se je odrekala pravica javnosti. Resnica je potemtakem, gospoda moja, da so razmere slovenskih manjšin na Koroškem in Štajerskem skrajno žalostne in neugodne.

(Konec prih.)

Dopisi.

Iz učiteljskih krogov. (Učiteljske petletnine — goriški okr. šolski deželni šolski svet — ministerstvo — in „napredna“ stranka.)

Gospod urednik! Naslov mojemu dopisu je dolg, a ne ustrašite se ga. Saj vidite, da je jedro le majhno in tudi dopis ne bode tako dolg, kakor bi kazal naslov.

Torej začnem z učiteljskimi petletninami. Pet let — je že precej dolg čas, kaj ne. Učitelj mora služiti 2 do 3 leta provizorično in potem še dolgih 5 let prej, ko dobi prvo zboljšanje za borih 40 gl. ali zdaj nič manj borih 80 kron — sporoc. Čistih ne dobi učitelj nikdar, kajti najprej mu odšchipnejo precejšen del kolki in — davek.

Ni ga hlapca pri najrevnejšem kmetiču, ki bi moral toliko let služiti za prvo najnižjo plačo! A niti po tem času ni gotov učitelj, da dobi 10 krajcarjev na dan pobiljška. Po več ko petih letih dobi torej pobiljška za tobak — ali cigarete — drama. To pa dobi pod pogojem, da je vršil ves čas svoje dolžnosti — v zadovoljnost vseh šolskih oblastnij!

Po starej postavi je začel teči čas petletnini od prvega dneva onega meseca, po katerem je bil učitelj zaprisežen kot definitivno nameščen. Po novejši postavi pa začenja teči od prvega dneva onega meseca, ko je dovršil drugo skušnjo. Nova postava je ugodnejša za majhno malenkost. Okrajni šolski svet in za njim tudi deželni je razlagal postavu tako, da bi bili deležni te ugodnosti le oni učitelji, kateri še niso bili dobili prve petletnine; vsi drugi bi bili zastavljeni. V sled ugovora je razsodilo ministerstvo, da je ugodnosti deležno tudi starejše učiteljstvo. Drugačne pameti pa je bil pomnoženi okr. šolski svet goriški. Sklenil je ugovarjati razsodbi ministerstva do zadnje instance. Pravda za oslovo senco! Tak sklep bi bil v čast — Aberitov, a ne šolske oblastniji koncem devetnajstega ali začetkom dvajsetega stoletja. Žalostno znamenje za napredek (?) vnetemu zastopstvu!

„Učiteljskem u tovarišu“, ki pohlevno caplja v najnovejšem času za „Sočo“, poročalo se je iz Gorice, da „izvrševalni odbor napredne (!) stranke se zavzame za ugodno rešitev učiteljskih petletnin“.

Radi bi vedeli, kje in kako se bode zavzemalo za tako rešitev. Ali ima morda ta stranka pri upravnem sodišču na Dunaju svoje zastopnike?!

Okrajni šolski svet goriški, v katerem sedita dva nepostavno izvoljena zastopnika učiteljska, šteje nekaj prvakov nove napredne stranke na Goriškem, n. pr. usnarja g. Jakila, župana g. Konjedica in morda še katerega drugega.

Ni nam znano glasovanje o tej zadevi pri zadnji seji, a sklepamo z vsó gotovostjo, da je bil sprejet famozni predlog — kljubovati razsodbi ministerstva za prikrajšanje za par goldinarjev na leto veliki večini učiteljskosti — le s pomočjo omenjenih prvakov „napredne“ stranke!

„Prim. List“ je konstatiral, da zastopnik cerkve ni glasoval za aberitski predlog ampak proti njemu. Ako bi bili tako glasovali omenjeni prvaki „napredne“ stranke, ne bi bil mogel biti sprejet, ampak bi bil propadel.

Tam, kjer bi bilo mogoče pomagati da bi se bila izvrševati začela poštna odredba ministerstva, tam so jej nasprotovali isti prvaki „napredne stranke“.

Ker se to ni zgodilo, je poročilo v „Učit. Tovaršiu“ — navadno slepilo.

Gospod urednik! Bodite tako dobri in poskusite poizvedeti, in javno pribiti imena onih mož, ki so se tako povzdignili ter glasovali proti razsodbi ministerstva. Učitelji bi kaj radi poznali one junake. Ako pa poizveste recimo iz glasila „napredne“ stranke, da so drugače glasovali zgoraj omenjeni prvaki, prosim, da to v listu navedete, ker nočem nikomur delati krivice. Moja trditev se nanaša le na sklep in štetje glasov, ne da bi pozitivno vedel, kako se je glasovalo.

Zadeva ta je sicer malenkostna, a za poznavanje „prijateljev“ v „napredni“ stranki eminentne važnosti. Novo „napredno“ stranko bodemo sodili — ne po praznih besedah, ampak po dejanjih njenih prvakov.

Politični razgled.

K položaju.

Zasedanje državnega zbora je torej za sedaj pretirano. Za koliko časa? Na to vprašanje ne more danes pač nikdo odgovoriti. Ministerski predsednik je sicer rekel, da je odvisno od deželnih zborov, ki se bodo sklicali te dni, bode li državni zbor spet sklican prej ali kasnej. Ako bode deželni zbori, rekel je dr. vit. Koerber v kratkem času izvršili svojo nalogo, potem bi bilo mogoče sklicati državni zbor že v prvi polovici meseca maja. Tako je govoril ministerski predsednik, je li pa tudi tako mislil, kdo ve?!

Po našem mnenju namreč ni v prvi vrsti od deželnih zborov odvisno, kedaj bode spet sklican državni zbor, pač pa je to odvisno od spravnih pogajanj, ki se te dni nadaljujejo med Čehi in Nemci. Sodeč po današnjih poročilih bi ne bilo popolnoma izključeno kako sporazumljenje. Sicer pa bi bila vsaka sodba prenapregljena, dokler se ta pogajanja ne končajo.

Po našem mnenju je baš ta teden kritičen teden za osodo našega parlamentarizma.

Državni zbor.

V seji dne 16. t. m. poslanske zbornice so stavili slovenski in hrvatski poslanci razne interpelacije. Žičkar in Berks sta interpelirala radi dogodkov v Celji dne 9. in 10. avgusta l. l. Spincič radi rabe slovenskega jezika na Primorskem, dr. Ferjančič radi ravnopravnosti pri najvišjem sodišču. Prišlo je po tem do grdih skandalov, katere so povzročili Schönerejevji tovariši in on sam. Predsednik dr. Fuchs ni dal namreč prečitati interpelacije poslanca Irota radi konfiskacij Schönerejevega organa „Unverfälschte deutsche Worte“, ker ni imela interpelacija, potem ko sta dva poslanca svoj podpis prepikala, dovolj podpisov. Zaradi tega so uprizorili nemški radikalec neizmerno hrup, ki je trajal skoro celo uro.

V tej seji je zbornica rešila predloge o pogodbah s Špansko v varstvo iznajdeb, o nekem posojilu mesta Krakovega, o delalski statistiki ter razpravljala o premembah §§ 59 in 60 obrtnega reda. V večerni seji so se pa izvršile volitve v delegacije, čeravno so se nekatere stranke levice oglasile proti njim.

Izvoljeni so bili v delegacije med drugimi za Kranjsko kot član poslanec Vencajz, kot namestnik dr. Krek; za Štajarsko poslanca Mosdorfer in prof. Stürgkh a za namestnika posl. Pommer; za Goriško kot član poslanec Lenassi, kot namestnik dr. Verzegnassi; za Istro Gambini; za Dalmacijo Bulat. V soboto ob 3. popoldne je poslanska zbornica spet zborovala. V njej so se rešili med drugim predlogi glede državnih podpor za poškodovane po elementarnih nezgodah. Koncem seje je pa povedal predsednik poslancem, da jim bo poslal na dom povabila k prihodnji seji, ter jim voščil vsele velikonočne praznike.

Sklicanje deželnih zborov.

Današnja „Wiener Zeitung“ objavlja najbrže cesarski patent, v sled katerega se sklicujejo deželni zbori, in sicer se sklicuje nižjeavstrijski deželni zbor na dan 27. t. m., goriški na dan 2. aprila, a vsi drugi razum istrskega in tržaškega na dan 26. t. meseca.

Deveturni delavnik v premogovnikih.

Pododsek socialno-političnega odseka je naročil poslancu dr. Fortu, naj predloži in zagovarja načrt z naslednjimi določbami: 1. Delo v premogovnikih pod zemljo se določi na devet ur. 2. Ta normalna delavna doba stopi v veljavo s 1. januarjem 1901, vendar se pa more ta izvedbena doba v posameznih slučajih raztegniti do 1. jan. 1902. 3. Pri posameznih premogovnikih in delavskih kategorijah, kjer je potrebna sprememba delavne dobe, se more ali začasnó ali trajno določiti izjeme. Spremenjena delavska doba pa ne sme prekoračiti desetih ur. 4. Izvedbeni in nadzorovalni organi se morajo določiti iz vrst delegatov podjetništva in delavcev. Rudniško glavarstvo je druga in poljedelsko ministerstvo tretja in zadnja inštanca. Ta načrt predloži odsek zbornici še le po veliki noči. Pri tem načrtu imajo delodajalci skoro pristo roko. Načrt ne bo mnogo koristil delavcem. V eraričnih premogovnikih se uvede baje 1. jan. 1901 osemurni delavnik.

Domače in razne vesti.

P. n. gg. naročnikom. Zaradi minolih dveh praznikov je izšel naš list danes ob 4. uri popoldne.

Visoka zaroka. — „Wiener Zeitung“ naznanja uradno, da se je Nj. ces. in kr. visokost nadvojvodinja kronprinca uduva Štefanija zaročila z grofom Lonyay-jem.

Umel je 18. t. m. v Tolminu c. kr. notar v pokoju in veleposestnik Ivan Premrov pl. Premerstein, po kratki bolezn, star 90 let. Pokojnik je bil skozi in skozi blaga duša in plemenit značaj. Velike zasluge ima za vzbujbo našega naroda na Goriškem. V oni dobi, ko je naš narod še spal spanje pravičnega, potegoval se je neustrašeno za njegove politične pravice. Tolminski čitalnici je bil osnoveatelj in mnogoleten zaslužen predsednik. Za slovensko uradovanje si je stekel neveljivih zaslug. Zato pa mu bode mej nami ohranjen blag spomin. Žaljuočima rodbinama Palisca in Gabrijelčič naše nasrčnejše sožalje!

Kardinalov davek. — Ker je naš kardinal pričel nabirati miloščino za deško semenišče*, je to silno razburilo gospodo okoli „Soče“. Pričeli so torej udrihati proti kardinalovemu davku. Iz Bolškega so si naročili dolgo poročilo, ki med drugim pravi: „Proti takemu izsesavanju ljudstva se moramo kar najodločneje upreti in to tem bolj, ker prihaja od strani, ki je sama dobro založena z denarjem“. Da bi „Soča“ vedela, kako je ta stran založena z denarjem, dvomimo, ker gotovo Gabršček ni še revizor duhovniških žepov. Veliko hvaležnejše delo pa nasvetujemo „Soči“, da se namreč najodločneje upre izsesavanju ljudstva po gotovih odvetnikih, ki so se z krvavimi ljudskimi žulji v resnici že dobro založili.

Navedemo samo en slučaj. Okoličanski krčmar tožil je nekoga za 340 kron. Vso stvar je izročil znanemu odvetniku, kateremu je moral naprej založiti 100 kron. Tožba je iztekla in tožence je pri odvetniku deponiral 340 kron. Odvetnik piše krčmarju, naj pride k računu. Krčmar ves vesel pripoveduje, da dobi denar pri odvetniku. Ko pa pride k računu, pove mu odvetnik, da znašajo njegovi pravdni stroški, poleg onih 100 kron, ki mu jih je krčmar plačal naprej in onih 340 kron, katere je odvetnik prejel od toženca še 36 kron, katere mu mora polniti krčmar. Krčmar se je obrisal torej za toženo svoto, a iz lastnega žepa moral je plačati še 136 kron. — Gospoda! takemu izsesavanju napovedjte boj. A seveda, vrana vrani ne izkljuje oči!

No, kaj je vse to proti pravemu čutu katerega si je utrdil krčmar. Saj je pravni čut po nazorih dr. Tume vendar le prva in glavna stvar.

V lastno obrambo nam je poslal gosp. J. Š. ki je bival iz zdravstvenih ozirov nekaj časa v Gorici in katerega je „Soča“ v jedni svojih zadnjih številkih napala po svoje samo zato ker v svojih zasebnih pogovorih s prijatelji in znanci ni mogel kot pošten Slovence hvaliti postopanja znanih dveh Herostratov, te-le vrstice, katere mi drage volje priobčujemo.

Gospodu, ki je imenoval v „Soči“ nekoga tukaj se mudečega gosta „špicelnjom“, ki je pravil, da se je vtihotapil k zaupnemu shodu narodno-napredne stranke in ki je dvomil sploh o vsakem njegovem značaju! Kedo je to, ali je črnobradati mož zabavljic ali sumničenj ali kedo drugi, ki je vzel v zakup finance ali celo narodno gospodarstvo — to nam nič mari, ampak samo nekaj resnice bi mu rad povedal radi drugih ljudi, njegova ušesa itak vem da že ne morejo razločevati mej pravimi in nepravimi glasovi. — Rečenega dne, ko je bil zaupni shod, sem bil srečal od godbe k kosilu gredoč v Gosposki ulici g. J. Povabi me s sabo, naj grem k shodu. Odgovorim mu, da ne grem, ker me g. K. ki je vratar ne pušči. V resnici pa g. K. niti o tem, vprašal nisem niti nikogar drugega če smem k shodu, ker se mi je zdelo, da nimam pri shodu zaupnikov malo nič opraviti. Na to g. J.: Pojdi, pojdi, govorim jaz, da te spusti; zdaj le govori dr. G. Dr. G.? vprašam in ker je g. dr. G. bil moj prijatelj in bi ga rad spoznal tudi kot govornika sem šel z njim, rekši da ostanem v pred sobi i dvorane, ker se mi je še vedno zdelo, da bi tako mladi ljudje ne spadali mej zaupnike — seveda sem se motil, v dvorani sem videl tudi precej obrazov precej mladeniške zunajnosti! Ostal sem v pred sobi! G. K. me vpraša za vstopnico. Odgovorim da je nimam! Ostanem v pred sobi! Kaj in kako sta se vedla g. K. in g. J. zato jaz nisem pričal in koliko sta pritrdjevala in ploskala, tega jaz ne vem, ker jaz sem bil blizu nekaj minut od približno tričetrt na jedno do blizu pet minut pred jedno, shod pa je trajal od 11. menda do ne vem kedaj! Ker g. dr. G. ni govoril in ker mi je bila stvar za mojo osebo nevažna in dolgočasna — šel sem hitro proč. Mej tem časom je govoril dr. Tuma tudi še o

* Priznavamo, da je v naši deželi občutno pomanjkanje duhovnikov, kakor tudi sploh posvetne inteligence. Temu je več uzrokov, o katerih smo deloma že govorili. Naravno je torej, da skrbje poklicani činitelji za naraščaj duhovščine. A mi bi bili jedino le za tak zavod na katerem bi se poučevali vsi predmeti na podlagi materega jezika. — (Op. uredništva.)

nekem drugem shodu, ki bo v drugem času, na katerega pride 300 zaupnikov in se voli drug izvrševalni odbor. To je istina in to lahko potrdijo in morajo potrditi vsi navzoči zaupniki. Toliko o tem slučaju, ko sem igral vlogo „špiceljna“; o drugih slučajih, ki si jih misli g. pisec, ne morem oporekati, ker ne vem, kakšne in koliko si jih misli; dobro pa vem zakaj me imenuje špiceljnom, zakaj vtihotapljenca, zakaj „taki značaji“, ker ve predobro, da nisem nikdar odobraval ostudnega pisanja črnobradatega goriškega žurnalista in se nikdar strinjal z nasilnimi in neopravičenimi dejanji goriškega finančnika. In to namreč za svojo osebo — javno nisem napisal niti jedne vrstice. Od tod te solze! Zato ker se nisem slepo vpokoril nekaterim dejstvom, o katerih kurzira mnenje nepristranskih, neomadeževanih i politično i zasebno, mož, da niso samo neopravičljiva, ampak včasih tudi neznačajna naravnost — pa kaj mari nekaterim ljudem do mnenja poštenih, zaslužnih mož! Konečno bi lahko zahteval, da prekliče „Soča“, ta grda natolcevanja — pa kjer so gospodje državni poslanci a la dr. Gregorič rokavnjači, lažniki, obrekovalci in Bog si ga vedi kaj še, kjer so deželni poslanci troti, bedaki, neumneži itd., kjer so Gospodje, ki niso njih političnega mnenja, špijoni, kjer c. kr. profesorji po ure govore ne da bi vedli o čem govore — tam je tudi moja malenkost lahko „tak značaj, špicelj, vtihotapec“, kakoršen je človek sam, tako sodi druge, pravi pregovor; morda je kaj resnice, na tem? Kedor ima jasna načela, odkrito orožje in ljubi dostojen boj, ta nima ničesar skrivati, ta se nikamor ne vtihotaplja — kedor pa dela z nasilstvom in zvijačo, ta se boji luči in ljubi temo in skrite kote! Sicer pa po Goriškem bodo še skoro otroci vpili: „Ta je črn, tega se boj Rimljan“, Hic niger est, hunc tu, Romane, cave! in kazali za osebami, ki hočejo veljati za vzornike. Pisec omenjenih vrst pa naj si nikar ne misli, da sem napisal to radi njega, in svarim ga, naj ne zapiše tistih besed, ki so mu se zdrknile z jezika, ko je to čital, kajti vse te različne psolve — bile bi zastoj in jaz bi se jim samo smijal! Napisal pa sem to, da mi ne poreko moji izven goriški prijatelji goriških itak nobeden ne vrjame „Soči“ da sem res igral tako vlogo, kakoršno mi je „Soča“ prisodila!

J. Š.

Občni zbor „Trgovsko-obrtne registrovane zadruga“. O tem zboru smo mi prinesli že v zadnji številki našega lista, kratko poročilo. Danes se nam zdi pa umešno ponatisniti iz poročila, karero pri naša o tem zborovanju „Primorski list“ to-le:

Po poročilu ravnateljstva bi bilo imelo priti na vrsto poročilo nadzorovalnega sveta. Po pravih namreč občni zbor ne more pravomočno sklepati o poročilu ravnateljstva, o letnem računu in o bilanci, ako ni bilo predloženo poročilo nadzorovalnega sveta. Toda ravnateljstvo je vže vlani to izpustilo z dnevnega reda in so bili torej sklepi lanskega občnega zbora neveljavni. Lani so nadzorniki molčali, letos pa so hoteli govoriti in to so tudi povedali, a gospodje ravnateljji so oblastno prezrli pravice nadzornikov in pravila, katera so si sami sestavili.

Prof. Čebular, kot predsednik nadzorovalnega sveta si je torej moral se silo pomagati do besede. Gospodom je bilo to jako neljubo, ali ugovarjati se niso upali. Nadzorniki (prof. Čebular, Blažon in Križnič) so torej poročali, da so letos meseca novembra pregledavali knjige in blagajno. Našli so vse v redu.

Ko so pa pregledovali posojila, so našli nekoliko stvari, ki jim niso bile po godu in sicer:

1. Našli so, da zadruga včasih posoja brez dovolnega varstva. Med nezanesljivimi tverdki so našli eno, katera jemlje menice od notorično nezanesljivih trgovcev in si je daja izplačevati od zadruga do svote 20.000 K. Nadzorništvo je svetovalo, da naj se polagoma ta kredit zmanjša brez škode dotičnega.

2. Našli so, da zadruga posoja na police previsoke svote, ne da bi vprašala, koliko so police vredne. V dveh slučajih je zadruga vže imela izgubo, to se vtegne še zgoditi, ker ima zadruga vse polno polic.

3. Našli so, da so eni in isti gospodje poroki pri več dolžnikih, in večkrat tudi taki, ki nimajo nepremičnega premoženja. Zlasti radi podpisavajo dolžna pisma upniki svojim dolžnikom, da tako pridejo do plačila pri slabih dolžnikih.

Na to zgolj stvarno poročilo se je dr. Tuma hudo razrel. Napadel je g. profesorja, kakor bi on bil ovaduh in ne predsednik nadzorništva. Njbolj mu je zameril, da je prišel pregledavat zavod ravno v kritičnem času (zakaj pa ne? ali ne gre nadzornikom zaupanje?) in da ni ravnateljstvu tega poprej povedal (G. Križnič: To ni res, smo pisмено naznanili). Očital mu je, da je poizvedel za ono nezanesljivo tverdko od političnih nasprotnikov — od denuncijantov (To je smešno! Kdor ima dolžnost nadzorovati, bo prišel pogledat, naj izve od kogar hoče. Sicer je pa navzoči g. Križnič pritrtil, da je on g. profesorju povedal ono

tverdko.) Prof. Čebular je v njegovih očeh zločinec nad narodnim gospodarstvom (Beriči Gabrščekovi kje ste?). — G. profesor je vsa ta očitanja pobil in dokazal, da so vsi nadzorniki soglasno isto sklenili in ne on sam. Dokazoval je, da so njegovi pomsleki utemeljeni, da jih je zato predložil občnemu zboru, ker mu jih ravnateljstvo ni vpoštevalo. Dr. Tuma je priznal, da stvarno ne bo oporekal opazkam nadzornikov, ali namen profesorjev je bil hudoben. — Ko se je g. profesor hotel še braniti, je pa zaupil nadnj: „Vi ste diletant, vi govorite o stvari, katere ne razumete i. t. d.“ Vmes je v eno mer vpil in zmerjal g. profesorja glasni dolžnik zadruga (dolžnik na ... police) gospod A. Gabršek in na vse opomine da naj se obnaša spodobno, je le odgovarjal: Lahko se tudi stepemo kakor v državnem zboru; kedo bo poslušal take oslarje i. t. d.

S to besedo: oslarije je ta slavni občni zbor sklenil razpravo o poročilu nadzorovalnega sveta. Tako postopajo v zadrugi dolžniki z upniki in s člani nadzorovalnega sveta in pa še s takim blagim človekom, kakoršen je g. prof. Čebular! Gospada s takim ravnanjem škodite zavodu. Tudi laži v „Soči“ o tej stvari bodo zavodu le spodkopale zaupanje. Gospada do zdaj ste se naslanjali na naše zaupanje, vedite torej, da ga zdaj nimate več!

Nesreča pri telovadbi. Lucijan Fonzari, 16-letni dijak tukajšnje realke, je v soboto pri telovadbi tako nesrečno padel, da si je zlomil levo roko. Prensli so ga v bolnišnico vsmiljenih bratov.

Bolnišnica usmiljenih bratov v Gorici. — Iz poročila za leto 1899. posnamemo sledeče: Na medicinskem oddelku ostalo je konec leta 1898. 72 bolnikov. Tekom leta 1899. prišlo jih je 480, od teh je ozdravilo 216, pobiljšalo 122, odpuščenih neozdravljenih 42, umrlo jih je 107. V tekoče leto se je sprejelo 64 bolnikov. Primarij tega oddelka je dr. Fratnich. — Na kirurškem oddelku ostalo je koncem leta 1898. 35 bolnikov, tekem minolega leta jih je prišlo 482, od teh se je 450 ozdravilo, 26 pobiljšalo, 6 odpustilo neozdravljenih in 9 jih je umrlo. V to leto se je preneslo 26 bolnikov. Primarij temu oddelku je dr. Martin Keršovani. — Po stanu je bilo bolnih največ dnuarjev, namreč 196, potem 83 poljskih delavcev, 63 kmetovalcev, 43 čevljarjev, 51 kamnosekov, 40 mizarjev, 27 zidarjev, 24 kovačev i. t. d. — Iz Goriške-Gradišanske bilo je 818 bolnikov, iz Kranjskega 39, iz Trsta in okolice 27, iz Italije 33. — Povprečno je bil od vseh 1007 bolnikov vsak po 31-3 dnuj v zdravljenju — Bolnike se sme obiskovati vsak dan od 2—4 ure popoldne, ob nedeljah in praznikih 9—10^{1/2}; umobolne samo z dovoljenjem ravnateljstva. — Avstro-česka redovna provincija usmiljenih bratov ima 15 bolnišnic, v teh se je zdravilo leta 1899. 18.806 bolnikov.

Posojilnica in hranilnica v Selu na Vipavskem, registrovana zadruga z nemejeno zavezo, vabi svoje člane k rednemu letnemu občnemu zboru, ki se bo vršil dne 29. marca 1900 ob 6. uri popoldne v dvorani denarničarja Jos. Mermolja s sledečim dnevnim redom: 1. volitev načelstva in nadzorstva; 2. potrjenje letnega računa za l. 1899; 3. slučajnosti.

Železnica čez Mali dol. Iz Komna nam pišejo: Komenski župan je sklical dne 16. t. m. vse starašine k tajni seji. Kdor bi si mislil, da je bilo na dnevnem redu vprašanje, kako stališče naj zavzame komensko starašinstvo ako bi se obstinila najnovejša vest o ruski mobilizaciji, bi se jako motil. Na dnevnem redu te tajne seje je bil prav priprosti predlog: Starašinstvo naj sklene, da se dovoli iz skupnih občinskih sredstev neznatna svota 1000 kron, kot prispevek za proučevanje načrta, po katerem naj bi se tako spreminila nameravana železniška črta od Gorice do Trsta, da bi ista od Ribemberga ne šla čez Štanjel, Koprivo itd. v Trst, marveč naj bi se obrnila pri Ribembskem gradu skoz Ravnjak proti Malem dolu ter se nadaljevala od tam čez Komen v Volčji grad itd., če se ne motimo, čez ali skozi Žekenc v Trst. Mogoče je sicer na svetu vse, saj se je sezidala železnica celo čez Semering, ali verjetno se nam pa vendar ne zdi, da bi si vlada oprtila toliko večjih stroškov samo zato, da bi vstregla nam Komencem. Komnu pravijo sicer kraški Dunaj, ali kaj pomaga, ko vendar ni še avstrijski Dunaj. Tisoč kron, ni res Bog ve kaj, če se pa pomisli, da se naša občinska blagajna ne nahaja v najboljšem stanu ter, da smo že itak preobloženi z občinskimi dokladami in z drugimi davki tako, da stočemo vsled zaporednih slabih letin grozno pod njimi, zdi se nam tako lahkomišelnostrošenje denarja neumestno in neopravičeno.

Opekel se je V nedeljo so pripeljali v tukajšnje bolnišnico usmiljenih bratov starega Antona Bolka iz Čohov pri Lokavcu. Starec je stanoval pri oženjem sinu in varoval v kuhinji dva mala vnuka. Eden teh dveh, star komaj dve leti, se je približal ognjišču kjer se mu je pa obleka vnela. Stari oče, zapazivši to, je ves prestrašen priskočil k otroku in kar z rokama skušal ogenj pogasiti. Zalobog se mu ni posrečilo otroka rešiti grozne smrti, pač pa se je še

sam tako hudo opekel po rokah, da so ga morali prenesti v bolnišnico.

Zgorela je neka hiša v Skriljah. Kako je nastal ogenj, ni znano. Otročiče, ki so še spali, so komaj rešili. Hiša je bila zavarovana pri „Slaviji“.

Kupčija z vinom v vipavski dolini je letos uboga. Pridelek je bil pičel, a se tega ni mogoče spraviti v denar. Mesto da bi cena rastle, še pada. Kmetovalec mora spraviti pridelek v denar, ker drugače nima s čim obdelati vinogradov zdaj na spomlad. Ako ne štejem domačih krčmarjev, smemo imenovati kot jedinega trgovca — kupca našega vina — goriškega židovskega vinotrčca. To smo res antisemitje.

Zakaj je uničena kupčija z vipavskim vinom? Po goriški razstavi pred leti se je bila povzdignila kupčija z vipavskim vinom na visoko stopinjo. Dunajski trgovci so prihajali po trgatvi v našo dolino ter pokupili naš pridelek za pošteno ceno. Vipavci so bili tega kaj veselji. In kako bi ne?

Hitro spraviti v denar težko pridelano vino je edina želja vinogradnikov. Kdor hitro da, dvakrat dá, pravi pregovor. Jdnako velja: kdor hitro proda, dvakrat proda. Tako je bilo nekaj let, a zdaj ni več tako — v škodo Vipavcem.

Kot vzok se navaja zloglasna vinska klavzula, pomanjkanje železnice, dobre vinske letine v Istri itd. Naši poštenti vinogradniki pa navajajo še drug vzrok in ta je: sleparstvo s petijotom. To je odgnalo vinske kupce! Zato se slišijo glasovi, ki žele: bojkot petijotarjem. Zgodi se!

Ponarejanje vin. V Draguču pri Buzetu v Istri je žandarmerija preiskala več vinskih kletij, v katerih se je ponarejalo vino. Žandarmerija je neke kleti zaprla ter izročila prestojni oblasti nekaj vzorcev vina, da se preiščejo.

V spomin smrti pokojnega Ivana Šabec je darovala njegova udovalca gospa Antonija Šabec-Abram v narodne svrhe 2000 K, in sicer: družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani 500 K, delavskemu podpornemu društvu v Trstu 200 K, dijaški kuhinji v Trstu 400 K, družbi sv. Nikolaja 200 K, dijaškemu podpornemu društvu v Pazinu 400, podpornemu društvu slovenskih visokošolcev na Duraju 200, siromakom na Rupniku 100.

Pogajanja med italijansko večino istrskega deželnega zbora in med Hrvatimi in Slovenci. Kakor čujemo iz zanesljivega vira, se bodo ta pogajanja v resnici vršila in so že določeni zaupniki od obeh strani. Vprašanje je le, ako bodo imela ta pogajanja kaj uspeha? Sodeč po sklepu italijanskega političnega istrskega društva, ki je zborovalo te dni v Trstu, bi bilo vsako upanje do kake sprave neutemeljeno. Italijani ne mislijo dovoliti istrskim Slovanom najmanjše koncesije v narodnem oziru. Sicer se zdi, da ni popolnoma neutemeljeno mnenje, da misli vlada razpustiti istrski deželni zbor, ako se popolnoma razbijejo pravna pogajanja.

Nadina Slavjanska je priredila dne 10. t. m. koncert v Pulju, ki se je izborno obnesel.

Samomor c. kr. okrajnega komisarja. V Kranju se je ustrelil dne 15. t. m. tamošnji c. kr. okrajni komisar Avgust pl. Fladung. Pravijo, da se mu je mešalo že delj časa. „Slovenec“ se poroča, da je hotel Fladung nekega dne ustreliti tamošnjega okrajnega glavarja, ker ga je ta opozoril na neke nedostatke. Ker se mu to ni posrečilo, hotel je že tedaj ustreliti samega sebe, a revolver se ga je usmilil ter se ni sprožil. Glavar je seveda stvar naznanil na pristojnem mestu in tajnik deželnega predsedništva Haas dobil je nalogo, da spravi Fladunga v blaznico. No, nesrečnež spravil se je sam

iz tega sveta. Pokojnik je bil kot uradni prijaznega vedenja, z ženo sta živela v najlepši složnosti. Čudno je pa, da je to že tretji slučaj, ko se je okrajnemu glavarju Gstetenhoferju usmrtil uradnik.

Nova spaka. Žid „Piccolo“ je prekrstil slovensko vas Ricmanje v Rusmagna. Na to opozarjamo tistega uslužbenca pri c. kr. pošti v Gorici, ki pošilja pisma mesto v Sežano v Cesiano, da bode, ako se mu ponudi prilika, pošiljal pisma mesto v Ricmanje v Rusmagna.

Ženin — nadvojvodinje Štefanije. Grof Elemer Lonyay je bil rojen l. 1863, svoje juridične študije je dovršil na budimpeštanskem vseučilišču ter se posvetil diplomatični karieri, ki ga je povedla skoraj na vse evropske dvore. Sedaj je legacijski svetnik v dispoziciji. Pred nekaterimi leti se je seznanil z Štefanijo, menda v Londonu ali v Laksenburgu. Štefanija se je zaljubila v grofa, ki ji je ljubezen vračal. Dopisovala sta si redno vsak dan. Na poroko pa nista mogla misliti, ker jima je bilo na poti več ovir. Grof Lonyay je bil protestant, a je prestopil v katoliško vero. Materialne razmere so tudi urejene. Grof Lonyay ima 50.000 gld. letnih dohodkov. Štefanija pa 100.000 gld. na leto. Za vsakega otroka, ki ga dobita, se je zavezal cesar plačati 4000 gld. na leto. Naslov Štefanije bode poslej „Kraljevska visokost“. Prve dni po poroki bodeta preživela na rodnem gradu Olaszu v zemlinskem komitatu. Park okoli gradu so olepsali in postavili v grad novo pohišeje. Grofova mati, rojena Vilma pl. Pazmandy, se umakne menda v Požun.

Pazinska hrvatska gimnazija. — V prvem polletju je bilo v prvem in jedinem razredu tega zavoda klasificiranih 94 učencev. Prvi red jih je dobilo 64, odlikovanih je bilo pa 14. Nezadostni vspeh se je pokazal torej le pri 16. Vzroka je iskati temu nevspehu v okoliščinah, da so obiskovali ti učenci ljudske šole na katerih, se je popolnoma zanemarjala materinščina. V drugem polletju pa se je nadejati, da bo s pridom marsikteri od teh 16 učencev premagal dosedanje težave ter povoljno dokončal prvi razred.

Narodno gospodarstvo.

Živinorejci na Tolminkem pozor!

Snuje se vzajemno podporno društvo za zavarovanje goveje živine za slučaj pogina ali popolne nerabnosti, za pospeševati promet, plemenitev in rejo govedi. Vsak živinorejec ve v hipu preceniti veliko korist tega društva, ker koliko od njih je spravila nesreča v govejem hlevu na berasko palico. Vzajemno zavarovanje ga pa iznebi največje skrbi, ker si za svoto nekoliko vinarjev zagotovi kapital v svoji živini. Razdelimo toraj to veliko skrb, ki je doslej posebno bridko tlačila malega posestnika, na čim večje število sokmetovalcev, kako bo lahko ta prenašal malo gmotno dolžnost, bil bi to najmanjši davek, ki biga pri vsem tem branil hudih nesreč pri govedi, revnega kmeta celo pogube.

Ta ni samo najboljši način zavarovanja živine, približuje nas tudi skupnim interesom, vzbudivši nam žlahtni čut solidarnosti.

Pomagaj si sam in Bog ti bode pomagal!

Z nadejo, da ustanovimo nekaj, za našo lepo soško dolino prekoristnega, pozivljam vse kmetovalce, živinorejce na prihodnje shode vršeče se in sicer:

V Cerknem 18. marca po blagoslovu v ljudski šoli,
Na Trnovem 21. » ob 2. pop. » » »
V Boycu 22. » ob 6. pop. » » »
Na Grabovem 25. » po blagoslovu » » »
V Kobaridu 1. aprila » » » » »
V Tolminu 8. » » » » »

Milan Ivančič.

(Dalje na četrti strani.)

Javna zahvala.

Ginjena po tolikih dokazih sočutja povodom nenadomestne izgube, ki nas je doletela s smrtjo našega preljubljenega, nepozabnega soproga, očeta in brata, gospoda

Giuseppe Del Piero,

trgovec,

zahvaljuje se podpisana rodbina iz globine srca za tolike ganljive dokaze presrčnega sočutja do blagopokojnika in do nas ter izreka presrčno zahvalo vsem, ki so nam svoje sočutje v tako velikem številu izkazali; naj sprejmejo zagotovilo, da nam je bilo njih sočutje v največjo tolažbo v teh težkih urah.

V Gorici, 17. marca 1900.

Žalujoča rodbina
Del Piero.

Izjava.

Vest v 31. št. „Soče“ z dne 15. marca t. l., da sem imel meseca novembra m. l. z g. prof. Čebularjem konference, katerih posledica je bilo naznanilo splošne revizije nadzorstva v „Trgovsko-obrtni zadrugi“, je nizko obrekovanje, ki ima namen odvrniti pozornost interesentov od sporočila društvenega nadzorstva.

Neovrgljiva resnica je, da sem bil obveščen po g. prof. Č. šele med revizijo, da se ista vrši; tačas sem prvič tudi izvedel iz njegovih ust, da je on sploh v nadzorstvu in nadzorstven predsednik. Imen ostalih nadzornikov nisem poznal do novejšega časa.

Iz tega sledi, da nisem mogel nanj vplivati, naj revizijo napové; pripoznati mora pa tudi sam, da nisem v tej zadevi v katerokoli smer nanj uplival.

Toliko resnici na ljubo; inace pa izjavljam, da bi smatral kot svojo dolžnost opozarjati nadzorstvo denarnega zavoda, kojemu sem ud, na eventualne nedostatnosti.

Prof. I. Berbuč.

Rojaki! Spominjajte se o vsaki priliki „Šolskega doma“.

Prva kranjska tovarna testenin Žnideršič & Valenčič v Ilirski Bistrici

priporoča svoje izborne testenine kot makarone, fideline, vrvice in različne vloge za na juho velespoštovanemu občinstvu.

Prvi sijajni vspeli najinih izdelkov je ta, da se ni v našem okraju v treh letih toliko testenin zavžilo, kot najinih v tem času kar jih izdelujeva. — Velespoštovana gospodinja! Sezite po tej jedi, katero pri nas s slastjo še oni zavživajo, ki dosedaj o testeninah še slišati niso hoteli. Najine testenine vdobe se v vseh boljših prodajalnicah jestvin; povsem zanesljivo najine pa so le one, ki se prodajajo v zavojih po 1/2 kg. z najino firmo.

Trgovcem pošiljava cenik zastoj in franko.

Češka čokolada

in
češki kakao

so najboljši.

V Gorici je prodajajo: Kopač & Kutin, G. Furlani, P. Glesig, St. Paulin, Dom. Pardon.
Zastopnik: **G. Barazzetti.**

Peneči bomboni.
Najfinejše orientalske slasčice. —
Fondants in čokoladne bonbone
priporoča prva **češka tovarna orientalskih sladčic in čokolade**

A. Maršner

Praga, Kral. Vnohrad, Češko.

Odlikovana tovarna

1894.

1891.

1894.

vsakovrstnega pohištva.

Ivan Doljak, Solkan pri Gorici

v lastni hiši. — Lastne žage. — Ustanovljena l. 1891.

Zaloga

vsakovrstnega pohištva, kompletnih spalnic, jedilnic in sprejemnic, od najnavadnejšega do najfinejšega sloga; vsakovrstnih slik, zrcel, okvirjev in stolic, kakor tudi vseh tapetarskih izdelkov. — Zaloga vsakovrstnih desk iz mehkega in trdega lesu; velika zbirka obkladov (remeša) in strugarskih izdelkov, kakor tudi vseh k mizarski, strugarski in tapetarski stroki spadajočih potrebščin.

Blago se razpošilja na vse kraje prosto železniška postaja goriška.

Jamči se za točno postrežbo. — Brez konkurence!

Priznano izvrstne in najboljše

Jeklene pluge z 1, 2, 3 in 4 temeži,

Brane za travnike

in mah, klepne in dijagonelne; obodne in gladke poljske valjarje iz ploševine; sejalni stroji „Agricola“; košnje stroje za travo, detelj in drugo žito.

Grablje za kosce in žanjice, trosilnice, pat. sušilnice za sadje, zelenjavo.

Stiskalnice za vino in grozje in za vse druge potrebe.

Mline za grozdje in sadje, stroje za roblanje grozdja, samotvorne pat. brizgalnice za trsje, zelenjad

„SYPHONIA“.

Prenosne štedilnike, parnike za klajo,

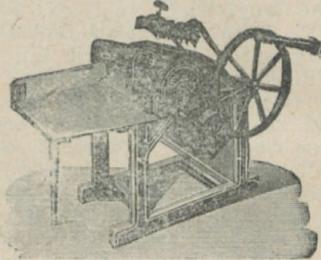
Mlatilnice z pat. obodno maz. podlago,

ročne, na vitel in na par, vitalne stroje od 1 do 6 močij vprežne živine,

najnovije

žitočistilnice,

trijerije, rebljači, rezalnice za klajo, mline za debelo moko, repoznice, stiskalnice za seno in slamo, ročne, nepremične in in prepeljive, kakor vse poljedelske stroje,

izdelujeta in razpošiljata po najnoviji sestavi

PH. MAYFARTH & Co.

c. in kr. edino priv. tovarna kmet. strojev, livarna in fužina na par

Ustanovlj. 1872. **DUNAJ, II, Taborstrasse št. 71.** 750 delavcev.

Odlikovana z nad 400 zlatimi, srebrnimi in bronastimi kolajnami.

Obsirne cenike in mnogoštevilna priznalna pisma zastoj. — Zastopniki in prekupci se iščejo.

Josip Gorjanc

gostilničar

v Attemsovi palači na Kornu v Gorici,

ima tudi klevce za korpe in vozove.

Razun dobrega črnega in belega vina ter piva, priporoča vedno izvrstna jedila, gorka ali mrzla.

Ima cena prenočišča.

Andrej Čermel

na Kornu št. 10,

priporoča slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino kolonijalnega blaga, kakor petrolej, kavo vseh vrst, riž, olje, sladkor itd. Na razpolago ima tudi domačo slanino: speh, salame in to na drobno in na debelo.

Cena zmerna, postrežba točna.

Za bolehe na pljučah, v vratu in goltancu in nadšljive ljudi!

Kdor se hoče za vselej znebiti pljučnih in goltančnih še toliko trdovratnih boleznij, potem nadne, če je še tako zastarela in navidezno neozdravljiva, naj pije **A. Wolffsky-jev čaj zoper kronične, pljučne in vratne bolezni.** Na tisoče zahvalnic zajamčuje veliko zdravilno moč omenjenega čaja. Zavoj za dva dni stane 75 kr. Knjižice zastoj. — Pristen sumo pri **A. Wolffsky-ju** v Berlinu 37, Weisenburgerstrasse 79.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — **GORICA** — Via Giardino 8
priporoča

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, brislih, dalmatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogorske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštena.

„NARODNA TISKARNA“

v Gorici — ulica Vetturini šte. 9 — v Gorici

Preskrbljena je z povsem novimi črkami, okraski in finim papirjem.

Izdeluje vsa dela v najkrajšem času

po tako nizkih cenah, da se ne boji nikake konkurence.

Tiska brošure, diplome, trgovske račune, pisma in zavitke s firmo, cenike, vabila na karton in na papir, posebnice razne velikosti in oblike z zavitki, zaročnice in poročnice v elegantnih ter osmrtnice v velikih in manjših oblikah.

„Narodna tiskarna“ tiska „GORICO“ in „NAROD“

„Gorica“

izhaja dvakrat na teden v dveh izdajah, ter stane na leto 8 kron, pol leta 4 krone.

„Narod“

izhaja vsako drugo soboto ter velja celoletno 1 krono 60 vinarjev, polletno pa 80 vin. Kdor naroči 10 iztisov pod enim naslovom dobi 11. po vrhu.

„Narodna tiskarna“ v Gorici ima v zalogi vse tiskovine

Tiskovine za duhovnije, županstva in dr. urade na močnem papirju (pobotnice za plače učiteljev, duhovnikov, cerkvenih služabnikov itd.)

Pismena naročila tiskovin se izvršé z obratno pošto; vsa druga v najkrajšem času.